

Projekt

z dnia 15 listopada 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ CIESZYNA**

z dnia 2024 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony
Osób Doznających Przemocy Domowej Miasta Cieszyna na lata 2025 - 2028**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.)

**Rada Miejska Cieszyna
uchwala, co następuje:**

- § 1. Uchwalić Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Miasta Cieszyna na lata 2025 – 2028 w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierzyć Burmistrzowi Miasta Cieszyna.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Miasta Cieszyna na lata 2025 – 2028

**Opracowanie:
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie
Cieszyn, październik 2024 rok**

Spis treści

I.	Wprowadzenie.....	3
II.	Podstawy prawne.....	4
III.	Diagnoza problemów przemocy domowej na terenie gminy Cieszyn.....	5
IV.	System przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Cieszyna oraz posiadane zasoby.....	10
V.	Cele i działania Programu	14
VI.	Realizacja Programu	21
VII.	Ewaluacja Programu.....	21

I. Wprowadzenie

„Dziecko chce być dobre. Jeśli nie umie – naucz. Jeśli nie wie – wytłumacz. Jeśli nie może – pomóż. Wszystko, co osiągnięte tresurą, naciskiem, przemocą, jest nietrwałe, niepewne, zawodne.”¹

Wraz z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej w roku 2023 uległa zmianie definicja przemocy domowej. Obecnie przez przemoc domową rozumiemy jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

U podstaw przemocy zazwyczaj leżą: chęć dominacji, sprawowania kontroli oraz brak umiejętności radzenia sobie z emocjami.

W zależności od zachowania się osoby stosującej przemoc domową możemy wyróżnić przemoc "gorącą" lub "chłodną". U podstaw gorącej przemocy znajduje się furia, gniew, która uruchamia agresywne zachowanie. Furia jest wybuchem skumulowanych i niemożliwych do powstrzymania uczuć złości lub wściekłości. Jest groźna, wstydliva ale też fascynująca dla osoby stosującej przemoc. Może przybrać charakter ekstatyczny kiedy to osoba stosująca przemoc "upaja się" stanem zmienionej świadomości, który towarzyszy przeżywanej furii. Najczęściej taka osoba rozładowuje się w aktach bezpośredniej agresji fizycznej i psychicznej. Towarzyszy jej pragnienie wywołania cierpienia i spowodowania szkód u drugiej osoby.

Przemoc chłodna jest spokojniejsza, ale często pozorny spokój skrywa silne emocje, które są tłumione i kontrolowane. Osoba stosująca przemoc realizuje specyficzny scenariusz zapisany w jej umyśle, często wynikający z obyczajowości lub z kultury, w której wzrastała. Zmierząc do jakiegoś celu, jest gotowa do szkodliwego wtargnięcia na wewnętrzne terytorium psychiczne swego dziecka lub współmałżonka, naruszając ich granice. Świadoma zadanego cierpienia znajduje usprawiedliwienie dla swoich działań, często tłumacząc wyższością celu.

U podstaw gorącej przemocy znajdują się negatywne i intensywne przeżycia związane z frustracją i brakiem spełnienia pragnień czy oczekiwań. Pojawia się agresywna reakcja na stres, skierowana przeciwko najbliższej osobie. Osoba stosująca przemoc ma poczucie bezkarności, przewagi fizycznej, władzę psychiczną, „może sobie na wiele pozwolić”.

¹ Janusz Korczak.

Osoba stosująca przemoc chłodną zwykle nie uświadamia sobie, że dokonuje aktów przemocy, ponieważ znajduje uzasadnienie nawet dla wyraźnego okrucieństwa. W przypadku przemocy wobec dzieci chłodna przemoc przybiera często formę tzw. „surowych i konsekwentnych” metod wychowawczych lub „uzasadnionego, sprawiedliwego karania”. Czasem krzywdzenie dzieci dokonuje się w trakcie prób kształtowania u nich pożądanych cech charakteru, a czasem jest tylko rezultatem mechanicznego powtarzania metod wychowawczych, których rodzice doświadczali w dzieciństwie na własnej skórze, gdy sami doznawali przemocy od swoich opiekunów. Wówczas zadawanie cierpienia i poniżenia przemoc jest usprawiedliwiane „dobrem jednostki”.

Zdarza się i tak, że przemoc bywa przekazywana z pokolenia na pokolenie. Dzieci wychowujące się w rodzinach, w których krzywdzi się bliskich, przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub przemocy tej doznają. Uczą się, że przemoc to najlepszy i najbardziej skuteczny sposób rozwiązywania konfliktów. Jednak uczeniu się i naśladowaniu podlega jedynie pewien rodzaj agresywnej relacji, a nie konkretne zachowanie, np. bicie w określony sposób lub określonym narzędziem.

Niestety większość zdarzeń dokumentujących przemoc domową zachodzi pod wpływem substancji psychoaktywnych (alkoholu i narkotyków), które osłabiają kontrolę własnych zachowań, zwiększają prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, zaburzają ocenę sytuacji i mogą powodować błędną interpretację zachowań innych osób. Uzależnienie od substancji psychoaktywnych nie zwalnia z odpowiedzialności za popełnione czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako usprawiedliwienie swojego zachowania.

Polskie prawo wyraźnie wskazuje, że krzywdzenie członków rodziny jest przestępstwem i jak każde inne podlega karze. Każda osoba doznająca krzywdy ma prawo do ochrony, a przede wszystkim do powstrzymania i przerwania przemocy. Obowiązujący kodeks karny definiuje przestępstwo znęcania się w artykule 207, § 1. „Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5; § 1a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8; § 2. Jeżeli czyn określony w § 1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10; § 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1-2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.”

II. Podstawy prawne Programu

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 roku poz. 424 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
 - zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
 - tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz.U. z 2023 roku poz. 2151).
 3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2024 roku poz. 1283 z późn. zm).
 4. Rozporządzenie Rady Ministrów z 6 września 2023 roku w sprawie Procedury „Niebieskie Karty” oraz formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2023 roku poz. 1870).
 5. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 przyjęty Uchwałą Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 roku.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Miasta Cieszyna na lata 2025 – 2028 jest zgodny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030.

III. Diagnoza problemu przemocy domowej

Skala przemocy domowej, jako zjawiska zachodzącego w środowisku zamkniętym, jest niezwykle trudna do oszacowania. Składa się na to wiele przyczyn, poczynając od braku udziału osób trzecich, poprzez opór, często wstyd osób dotkniętych przemocą przed ujawnieniem sytuacji na zewnątrz, ze względu na uwarunkowania społeczne, obawy przed rozpadem związku, przed nieprzewidywalnym zachowaniem sprawcy, itd.

Według danych Urzędu Miejskiego w Cieszynie na dzień 31.12.2023 roku na terenie gminy zamieszkiwało łącznie 31.368 mieszkańców.

W celu zdiagnozowania skali zjawiska przemocy domowej w Cieszynie wykorzystano dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. spraw przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie, Komendy Powiatowej Policji w Cieszynie oraz placówek specjalistycznych Stowarzyszenia Pomocy Wzajemnej „Być Razem”, które w minionym okresie było partnerem strategicznym gminy w prowadzeniu działań w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Z analizy danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie wynika, że w latach 2020 – 2023 na terenie miasta Cieszyna wszczęto łącznie 216 procedur „Niebieskie Karty”.

Tabela nr 1 przedstawia dane dotyczące ilości „Niebieskich Kart” oraz instytucji, które je wszczynały. W nawiasie w wierszu Razem podano liczbę sporządzonych „Niebieskich Kart” jako działanie dokumentujące kolejne zdarzenie w rodzinie, która była już objęta procedurą.

Tabela 1. Liczba „Niebieskich Kart”.

Instytucja wszczynająca procedurę „Niebieskie Karty”	Liczba „Niebieskich Kart” przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie			
	2020	2021	2022	2023
Policja	55	56	65	42
Pomoc Społeczna	5	9	8	17
Oświata	1	1	4	5
Ochrona zdrowia	0	0	2	2
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0	0
Razem:	61 (15)	66 (14)	79 (11)	66 (16)

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie

Z analizy danych zawartych w Tabeli nr 1 wynika, że liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w ciągu ostatnich kilku lat utrzymuje się na tym samym poziomie, co może świadczyć o ścisłej i skoordynowanej współpracy między instytucjami zaangażowanymi w pracę na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Dane zawarte w Tabeli nr 2. dotyczące zakończenia procedur „Niebieskie Karty” z przesłanki ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy oraz o rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowanych działań wskazują na profesjonalizm i kompetencje osób zaangażowanych w procedurę, które umiejętnie rozróżniają przemoc od konfliktu czy agresji.

Tabela 2. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z przesłanki ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy oraz o rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowanych działań.

Rok	Przesłanka z jakiej została zakończona „Niebieska Karta”	
	Ustanie przemocy	Brak zasadności podejmowanych działań
2020	23	1
2021	43	5
2022	48	9
2023	56	9

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie

W Tabeli nr 3 zestawiono dane liczbowe dotyczące liczby osób objętych działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego ds. spraw przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie oraz Grup Diagnostyczno-Pomocowych. Z danych wynika, iż działaniami Zespołu objętych było łącznie 1.086 osób w latach 2020 – 2023.

Tabela 3. Liczba osób i rodzin objętych działaniami Grup Diagnostyczno - Pomocowych powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba osób objętych procedurą „Niebieskie Karty”	238	245	297	306
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	80	83	101	94

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie

W Tabeli nr 4 przedstawiono liczbę osób doznających przemocy domowej z podziałem na płeć. Dodatkowo, w wierszu przedstawiającym liczbę dzieci doznających przemocy, ujęto liczbę dzieci będących świadkami przemocy domowej, żyjących w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty”, które po nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu

przemocy domowej są brane pod uwagę jako osoby doznające przemocy.

Tabela 4. Liczba osób doznających przemocy domowej objętych działaniami Grup Diagnostyczno – Pomocowych, powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie z podziałem na płeć.

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba kobiet doznających przemocy	71	53	77	69
Liczba mężczyzn doznających przemocy	8	6	8	6
Liczba dzieci doznających przemocy	88	81	113	119

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie

W Tabeli nr 5 przedstawiono dane dotyczące pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej. Zgodnie z art. 9a ust. 7 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, spotkania Zespołu odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na dwa miesiące. Zespół powołuje grupę diagnostyczno-pomocową w celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, zgodnie z zapisem art. 9a ust. 10 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Tabela 5. Dane dotyczące pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie oraz Grup Diagnostyczno – Pomocowych.

Rok	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej	Liczba funkcjonujących Grup Diagnostyczno-Pomocowych	Liczba posiedzeń Grup Diagnostyczno-Pomocowych
2020	5	42	72
2021	5	54	80
2022	4	45	52
2023	5	61	68

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie

Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem”, na zlecenie Powiatu Cieszyńskiego prowadzi Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie, który oferuje pomoc mieszkańcom powiatu cieszyńskiego. W ramach kompleksowej pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej, Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie zapewnia schronienie, pomoc prawną i psychologiczną, wsparcie emocjonalne oraz udziela informacji. Pobyt w placówce ma charakter interwencyjny i trwa do trzech miesięcy, a w szczególnych sytuacjach istnieje możliwość wydłużenia pobytu o kolejne trzy miesiące. W Tabeli nr 6 przedstawiono liczbę osób korzystających ze schronienia w latach 2020 – 2023.

Tabela 6. Liczba osób objęta pomocą w formie schronienia w Powiatowym Ośrodku Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie oraz liczba osobodni dotycząca ich pobytu w placówce.

Rok	Liczba osób*	W tym dzieci	Liczba osobodni
2020	5	3	186
2021	18	12	352
2022	8	4	295
2023	8	3	579

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie na podstawie danych Stowarzyszenia Pomocy Wzajemnej „Być Razem” w Cieszynie

** dotyczy tylko mieszkańców Cieszyna*

Porównując powyższe dane z poprzednim okresem, uwzględnianym w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024 wynika, że liczba osób doznających przemocy domowej, objętych pomocą w formie schronienia zmalała o połowę. Może to wynikać z wprowadzenia z dniem 30 listopada 2020 roku nowych przepisów, dających Policji nowe uprawnienia do wydawania wobec osób stosujących przemoc domową nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego otoczenia.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej Powiat Cieszyński realizuje zadania z zakresu administracji rządowej dotyczące opracowania i realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego i psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową. W trakcie procedury „Niebieskie Karty” członkowie Grupy Diagnostyczno-Pomocowej wnioskuje do Zespołu Interdyscyplinarnego o skierowanie osoby stosującej przemoc do udziału w programie. Dane dotyczące skierowań do udziału w programie

korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym zawarte są w Tabeli nr 7.

Tabela 7. Dane liczbowe dotyczące osób skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba osób skierowanych	11	14	10	28
Liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny	1	3	4	7

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie

Tabela 8. Dane liczbowe dotyczące postępowań z art. 207 kodeksu karnego w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba postępowań	28	20	37	15
Liczba zawiadomień do Prokuratury złożonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej	2	4	1	2
Liczba osób skazanych	3	4	5	4

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie

IV. System przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Cieszyna oraz posiadane zasoby

W Cieszynie funkcjonuje system przeciwdziałania przemocy domowej. W latach 2020 – 2023 były kontynuowane i realizowane wszystkie zadania wynikające z ustaw, rozporządzeń oraz innych aktów prawnych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej.

W skład 13-osobowego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej wchodzi przedstawiciele:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Cieszynie,
- Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Cieszynie,
- Komendy Powiatowej Policji w Cieszynie,

- Stowarzyszenia Pomocy Wzajemnej „Być Razem” w Cieszynie,
- Szkoły Podstawowej nr 1 w Cieszynie,
- Szkoły Podstawowej nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi w Cieszynie,
- Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Cieszynie,
- Zespołu Szkół w Cieszynie Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Katowicach,
- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie,
- Sądu Rejonowego w Cieszynie,
- Straży Miejskiej w Cieszynie.

Każda instytucja czy organizacja wchodząca w skład Zespołu podejmuje działania w ramach swoich kompetencji zgodnie z zakresem przepisów prawnych, regulujących zakres ich działalności. Obsługę administracyjno-organizacyjną oraz koordynację działań programowych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej, Grup Diagnostyczno-Pomocowych, Procedury „Niebieskie Karty” i Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej prowadzi dwóch pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie, obsługujących także Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej działający w MOPS.

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej nałożyła nowe obowiązki, według których Zespół ma umożliwiać tworzenie warunków do realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrować i koordynować działania podmiotów zaangażowanych w pracę Zespołu. Warunki i zasady pracy w Zespole określa regulamin, a Zespół w szczególności zajmuje się:

- diagnozowaniem problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- inicjowaniem działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- inicjowaniem działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- opracowaniem projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- rozpowszechnianiem informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- powoływaniem grup diagnostyczno-pomocowych i bieżącym monitorowaniem realizowanych przez nie zadań;
- monitorowaniem procedury „Niebieskie Karty”;
- kierowaniem osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- składaniem, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia.

Członkowie Zespołu i Grup Diagnostyczno-Pomocowych składają stosowne oświadczenia dotyczące zobowiązania do zachowania poufności danych powziętych podczas prac w Zespole czy Grupie; kontaktują się w oparciu o opracowany system przepływu informacji, przechowują dokumenty ze szczególnym zwróceniem uwagi na fakt, że są to dane szczególne

i wymagają odpowiedniego zabezpieczenia; szkolą się w zakresie merytorycznym i programowym z tematyki przemocy domowej oraz realizacji Procedury „Niebieskie Karty”; realizują przyjętą zasadę analizy każdego przypadku, z opracowaniem dla niego indywidualnego planu pomocy; realizują i popularyzują w swoich grupach zawodowych cele, założenia i zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej; zbierają, analizują i przekazują dane o działaniach i realizowanych programach w Cieszynie, potrzebnych do aktualizacji bazy danych i oceny realizowanych zadań, programów i potrzeb środowiska.

Na terenie miasta funkcjonuje szereg instytucji, które wchodzą w skład systemu przeciwdziałania przemocy domowej co stanowi duży zasób gminy. Zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej realizują podmioty takie jak:

1. Instytucje publiczne: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy (Kuratorzy Wydziału Karnego oraz Kuratorzy Wydziału Rodzinnego i Nieletnich), placówki oświatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Straż Miejska,
2. Organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem”, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Oddział Powiatowy w Cieszynie.

Jednostki, instytucje, organizacje pozarządowe podejmują działania o charakterze interdyscyplinarnym, w ramach swojego zakresu obowiązków i zadań służbowych.

Analiza danych dotyczących zjawiska przemocy oraz posiadanych zasobów pozwala na wskazanie mocnych i słabych stron funkcjonującego w Cieszynie systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

Tabela 9. Analiza SWOT – ocena warunków realizacji działań w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dokonana przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej Cieszynie.

Mocne strony	Słabe strony
• dobrze funkcjonujące placówki oferujące pomoc osobom doznającym przemocy domowej, w tym pomoc prawną, psychologiczną, socjalną, w razie potrzeby schronienie, • sprawne działania interdyscyplinarne w sytuacjach kryzysowych, • wykwalifikowana kadra pracująca w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, • nieustanne podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy,	• niewystarczająca oferta długoterminowej, kompleksowej terapii i pomocy dającej szansę powrotu do zdrowia i pełnego funkcjonowania społecznego, również po ustaniu przemocy (programy edukacji społecznej i wychowawczej dla rodzin), • niechęć niepublicznych placówek oświatowych do zgłaszania problemów związanych z przemocą domową, • obciążenie emocjonalne osób pracujących z rodzinami uwikłanymi w przemoc, zwiększające prawdopodobieństwo wystąpienia wypalenia zawodowego, • łatwy dostęp do substancji psychoaktyw-

• działalność i intensywna praca Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Diagnostyczno-Pomocowych, • dobry przepływ informacji między placówkami działającymi w systemie, • działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Przemocy Domowej, • podejmowanie wspólnych działań edukacyjnych, informacyjnych i profilaktycznych.	nnych na terenie gminy, • niewystarczająca liczba specjalistów z zakresu leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych, • długi czas oczekiwania na wizytę u psychologa, terapeuty, • niewystarczająca ilość lekarzy psychiatrów dla dzieci i młodzieży, • małe zaangażowanie ochrony zdrowia w zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, • wykonywanie zadań przez członków Zespołu, w ramach swoich obowiązków służbowych, co sprawia, że praca na rzecz Zespołu jest dodatkowym obciążeniem
Szanse	Zagrożenia
• opracowanie i aktualizowanie aktów prawnych oraz przepisów dotyczących przemocy domowej, • możliwość aplikowania o dofinansowanie w ramach konkursów programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i cyberprzemocy, • zwiększająca się świadomość społeczeństwa dotycząca przemocy domowej i możliwości skutecznego jej przeciwdziałania, • zwiększenie wiedzy mieszkańców nt przeciwdziałania uzależnieniom, • możliwość wykorzystywania istniejących przepisów prawa zgodnie z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, • kampanie informacyjne wpływające na zmianę świadomości społeczeństwa dot. problemu przemocy domowej, • dostęp do konferencji, sympozjów, szkoleń, kursów, publikacji, które wpływają na	• wzrastająca liczba osób i rodzin wymagających podejmowania działań interdyscyplinarnych, • niski poziom zaufania do instytucji i niechęć do współpracy osób doświadczających i stosujących przemoc domową, • niskie kompetencje wychowawcze rodziców, słabnięcie więzi rodzinnych, umiejętności komunikacyjnych, rozwiązywania konfliktów, • duża liczba osób uzależnionych od alkoholu lub/i środków psychoaktywnych, stosujących przemoc domową, • zbyt rozbudowany system dokumentowania pracy członków Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Diagnostyczno - Pomocowych, • rozbudowana sprawozdawczość, która pochłania zbyt wiele czasu osobom zaangażowanym w prowadzenie procedury „Niebieskie Karty” i Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego,

zwiększenie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, • nieustanne rozwijanie współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego różnych szczebli i zaangażowanie w tworzenie interdyscyplinarnych działań.	• sytuacje nieprofesjonalnego traktowania i deprecjonowanie osób doświadczających przemocy domowej, • wykorzystywanie procedury „Niebieskie Karty” jako karty przetargowej w sprawach o eksmisję i rozwód.
--	---

V. Cele i działania Programu

1. Cel główny Programu

Celem głównym Programu jest ograniczenie zjawiska przemocy domowej i problemów z nim związanych na terenie gminy Cieszyn.

2. Cele szczegółowe

- 1) Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- 2) Utrzymanie na dotychczasowym poziomie dostępności oraz zwiększenie skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doświadczających przemocy domowej,
- 3) Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową,
- 4) Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Cele szczegółowe oraz działania służące ich osiągnięciu zawarte są w Tabeli 10.

Tabela 10. Cele i działania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Miasta Cieszyna na lata 2025 – 2028

1. Cel szczegółowy: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Obszar: Profilaktyka i edukacja społeczna

Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
1.1. Opracowanie i aktualizowanie diagnozy zjawiska przemocy na terenie gminy.	– liczba opracowanych diagnoz.	– MOPS, – Zespół, – Uniwersytet Śląski.	2025
1.2. Organizowanie profesjonalnych szkoleń związanych z tematyką przemocy domowej dla konkretnych grup odbiorców.	– liczba szkoleń, – liczba uczestników.	– MOPS, – Zespół, – PCPR, – organizacje pozarządowe.	2025-2028
1.3. Realizowanie projektów edukacyjno-informacyjnych dla dorosłych, młodzieży, dzieci z zakresu zjawiska przemocy domowej.	– liczba projektów, – liczba uczestników.	– MOPS, – Zespół, – organizacje pozarządowe, – KPP, – ZPPP, – placówki oświatowe.	2025-2028
1.4. Udział w lokalnych i ogólnokrajowych kampaniach informacyjnych i edukacyjnych.	– liczba kampanii.	– MOPS, – Zespół, – placówki oświatowe, – organizacje pozarządowe.	2025-2028
1.5. Prowadzenie poradnictwa i działań edukacyjnych służących wzmocnieniu wychowawczych	– liczba placówek prowadzących poradnictwo,	– MOPS, – Zespół,	2025-2028

i opiekuńczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową.	– liczba osób objętych poradnictwem, – liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	– organizacje pozarządowe, – ZPPP, – PCPR, – TPD, – placówki oświatowe.	
1.6. Prowadzenie poradnictwa i działań edukacyjnych w sytuacjach ujawnienia przemocą domową.	– liczba osób objęta pomocą.	– MOPS, – KPP, – organizacje pozarządowe, – placówki oświatowe, – GKRPA, – ochrona zdrowia.	2025-2028
2. Cel szczegółowy: Utrzymanie na dotychczasowym poziomie dostępności oraz zwiększenie skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej			
Obszar: Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej			
Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
2.1. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej.	– liczba posiedzeń Zespołu, – liczba powołanych GDP, – liczba wniosków o poszerzenie GDP, – liczba rodzin objętych pomocą GDP, – liczba funkcjonujących GDP, – liczba posiedzeń GDP.	– MOPS, – Zespół, – GDP.	2025-2028
2.2. Stosowanie Procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.	– liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta-A, – liczba osób doznających przemocy domowej,	– Zespół, – GDP, – MOPS, – KPP,	2025-2028

	– liczba rozmów z osobami doświadczającymi przemocy, – liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemocy, – liczba spraw zakończonych w wyniku braku zasadności podejmowanych działań, – liczba osób, wobec których podjęto działania monitorujące, w związku z zakończoną procedurą.	– placówki oświatowe, – GKRPA, – organizacje pozarządowe, – Żandarmeria, – ochrona zdrowia.	
2.3. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości uzyskania pomocy, w tym medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.	– liczba opracowanych materiałów, – liczba upowszechnianych materiałów informacyjnych.	– MOPS, – Zespół, – organizacje pozarządowe, – GKRPA – placówki oświatowe.	2025-2028
2.4. Udzielanie pomocy socjalnej, finansowej i rzeczowej osobom dotkniętym przemocą domową.	– liczba osób objętych pomocą.	– MOPS, – placówki oświatowe, – organizacje pozarządowe.	2025-2028
2.5. Zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą domową w formie miejsc w całodobowych ośrodkach wsparcia.	– liczba osób korzystających ze schronienia, – liczba osobodni.	– organizacje pozarządowe.	2025-2028
2.6. Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy domowej pomocy świadczonej przez Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.	– liczba zgłoszeń.	– MOPS, – KPP, – placówki oświatowe, – GKRPA, – organizacje pozarządowe, – Żandarmeria, – ochrona zdrowia.	2025-2028

2.7. Organizacja i realizacja pomocy psychologicznej, prawnej i terapeutycznej dla osób dotkniętych przemocą domową.	– liczba placówek udzielających pomocy, – liczba grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy, – liczba grup socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży, – liczba osób korzystających z pomocy prawnej, – liczba osób korzystających z pomocy psychologicznej.	– MOPS, – Zespół, – organizacje pozarządowe.	2025-2028
2.8. Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom krzywdzonym w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.	– liczba dzieci, które zostały zabezpieczone z rodziny w razie zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.	– MOPS, – KPP, – ochrona zdrowia.	2025-2028
3. Cel szczegółowy: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową			
Obszar: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową			
Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
3.1. Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	– liczba osób stosujących przemoc domową, – liczba rozmów z osobami stosującymi przemoc, – liczba zawiadomień w związku z przemocą domową skierowanych do Prokuratury Rejonowej, – liczba wszczętych postępowań oraz odmów wszczęcia w sprawach związanych	– Zespół, – GDP, – KPP.	2025-2028

	- z przemocą domową, – liczba wniosków w związku z przemocą domową skierowanych do Sądu Rejonowego, Wydział Rodzinny i Nieletnich, – liczba wydanych nakazów/zakazów , – liczba osób skierowanych do programu korekcyjno-edukacyjnego lub psychologiczno-terapeutycznego, – liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny, – liczba osób, które ukończyły program psychologiczno-terapeutyczny, – liczba osób skazanych prawomocnym wyrokiem w związku z przemocą domową.		
3.2. Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc domową nadużywających lub/i uzależnionych od alkoholu i środków psychoaktywnych.	– liczba wniosków, które wpłynęły do GKRPA dotyczących osób stosujących przemoc domową, – liczba osób, które podjęły terapię lub leczenie odwykowe, – liczba spraw skierowanych do biegłych – liczba wniosków skierowanych do Sądu.	– Zespół, – GDP, – MOPS, – GKRPA, – KPP.	2025-2028

4. Cel szczegółowy: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Obszar: Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
4.1. Podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, poprzez udział w szkoleniach, konferencjach, superwizji.	– rodzaj i liczba szkoleń, – liczba uczestników szkoleń, – liczba konferencji i seminariów, – liczba uczestników konferencji, i seminariów, superwizji.	– MOPS, – Zespół, – organizacje pozarządowe, – Samorząd Województwa/ROPS.	2025-2028
4.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, konferencji.	– rodzaj i liczba szkoleń, – liczba uczestników szkoleń.	– MOPS, – Zespół, – organizacje pozarządowe.	2025-2028

WYJAŚNIENIE SKRÓTÓW

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Cieszynie

KPP – Komenda Powiatowa Policji w Cieszynie

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Cieszynie

POW – Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie w Cieszynie

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Zespół – Zespół Interdyscyplinarny ds. spraw przeciwdziałania przemocy domowej w Cieszynie

GDP – Grupy Diagnostyczno-Pomocowe

TPD – Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Oddział Powiatowy w Cieszynie

ZPPP – Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych

VI. Realizacja Programu

1. Koordynator Programu

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie.

2. Realizatorzy Programu

- 1) Zespół Interdyscyplinarny ds. spraw przeciwdziałania przemocy domowej i powoływane Grupy diagnostyczno-Pomocowe.
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie.
- 3) Instytucje publiczne i organizacje pozarządowe realizujące zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

3. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Ochrona małoletnich zgodnie z ustawą z dnia 13 maja 2016 roku o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami zadania w ramach Programu uwzględniają dostępność architektoniczną, cyfrową oraz informacyjno-komunikacyjną, co najmniej w zakresie określonym przez minimalne wymagania, o których mowa w art. 6 ww. ustawy.

Realizatorzy zadań są zobowiązani do weryfikacji osób biorących udziałów realizacji zadań zgodnie z ustawą z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich oraz przestrzegania obowiązków pracodawców i innych organizatorów wynikających z ww. ustawy

4. Finansowanie Programu

Zakłada się, że działania określone w Programie finansowane będą:

- 1) ze środków własnych gminy,
- 2) ze środków zewnętrznych pozyskanych przez gminę, w tym w ramach programów rządowych,
- 3) ze środków zewnętrznych pozyskanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

VII. Ewaluacja Programu

1. Narzędzia ewaluacji Programu

- 1) Systematyczne zbieranie i analiza danych dotyczących realizacji Programu.
- 2) Systematyczna kontrola i monitoring realizowanych zadań pod względem jakości, czasu oraz efektywności.
- 3) Sporządzanie rocznych sprawozdań z realizacji Programu.
- 4) W okresie realizacji Programu zostanie przeprowadzona diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych.